

International d'Iconographie Musicale»); «Міжнародний каталог музичної періодики» («Repertoire International de la Presse Musicale»).

Участь НБУВ у реалізації цих програм забезпечить їх виконання на належних професійному та технологічному рівнях з використанням формату бібліографічного опису музичних матеріалів USMARC. З технологічного боку невирішеним залишається лише відображення музичного нотного інципиту та, на жаль, відсутність сучасної технічної апаратури в секторі нотних видань. Реалізація музично-бібліографічних проєктів у співпраці з IMAI сприятиме виходу інформації про музичні фонди НБУВ у світовий простір.

Оскільки Асоціація має п'ять професійних відділень залежно від типу інституції (архіви й музичні документальні центри, бібліотеки: радіомовлення та оркестрів, у музичних навчальних закладах, бібліотеки наукові), то на конференції музична бібліотека НБУВ працювала в секції наукових бібліотек (Research Libraries Branch).

У форумі взяли участь близько трьохсот делегатів з 33 країн світу. Найчисленнішими були делегації США, Німеччини, Франції, Японії і Швейцарії. Україна та Куба були представлені вперше. На секції наукових музичних бібліотек з цікавими доповідями, що розкривають фонди, виступили Р.Пінциковський, Х.Валтон (Швейцарія), Г.Тімошенкова, О.Рожнова (Росія), В.Шульгіна (Україна).

Матеріали конференції мають практичне значення для розробки програм автоматизованого бібліографічного опису нотних видань, музичної літератури та іконографії. Доповіді та документи конференції проаналізовано співробітниками сектора нотних видань разом з відділом автоматизованої обробки інформації. Аналіз показав, що НБУВ має об'єктивні умови для участі в програмах Міжнародної асоціації музичних бібліотек і виходу на міжнародний рівень співробітництва з провідними музичними бібліотеками світу.

Валерія Шульгіна,

к. пед. н., проф., завсектором нотних видань НБУВ

Публічні бібліотеки: сучасність і майбутнє

У 1995 р. започатковано проєкт «Розвиток публічних бібліотек» як частину програми PHARE Євросоюзу. Спочатку він був спрямований на вдосконалення діяльності цих бібліотек у Румунії та Угорщині. З 1996 р. його поширено ще на 14 країн Центральної та Східної Європи*. Певним підсумком роботи в Україні за цим проєктом була Міжнародна науково-практична конференція «Публічні бібліотеки: сучасність і майбутнє», проведена Українською бібліотечною асоціацією (УБА), Центральною бібліотекою ім. Лесі Українки м.Києва, Інститутом підвищення кваліфікації працівників культури в межах реалізації програми PHARE Європейського союзу «Розвиток публічних бібліотек» та за підтримки Регіональної бібліотечної програми Інституту відкритого суспільства.

У доповіді «Сьогодення і майбутнє бібліотечної справи в Україні» начальник відділу бібліотек Міністерства культури і мистецтв України Т.Прокошева проаналізувала стан вітчизняної бібліотечної справи, подальші шляхи вдосконалення діяльності публічних бібліотек.

Заступник генерального директора Національної парламентської бібліотеки України (НПБ) О.Александрова, висвітлюючи основні аспекти вітчизняного національного законодавства в галузі бібліотечної справи, підкреслила, що її визначають близько двадцяти законодавчих актів прямої та опосередкованої дії. На жаль, закріплені в цих документах законоположення в більшості не виконуються, а в їх змісті є суперечності, неточності, декларативні статті.

Про поточні проблеми публічних бібліотек Києва йшлося у виступі дирек-

тора ЦМБ ім. Лесі Українки Л.Ковальчук.

Формування нових суспільних відносин в Україні на засадах демократизму, високий культурний і освітній рівень її громадян вимагають зростання загальнокультурного й професійного рівня бібліотечних працівників. Етичні основи бібліотечної професії обґрунтувала у своїй доповіді проф. КДУКМ Л.Каліберда.

Важко пригадати часи, коли громадськість була б так занепокоєна станом мережі публічних бібліотек в Україні, як сьогодні, – зауважила у доповіді зав. методичним відділом НПБ І.Полякова. Майже з кожної галузі можна навести приклади ліквідації бібліотек. У селах за 1993–1994 рр. закрито 185 бібліотек, а в 1995 р. лише в Одеській та Запорізькій областях – відповідно 22 та 28.

Кабінетом Міністрів України 30 травня 1997 р. прийнято постанову (№510) «Про мінімальні соціальні нормативи забезпечення населення публічними бібліотеками в Україні». Ці нормативи мають гарантувати збереження бібліотек, захистити від свавілля місцевої влади, у віданні якої опинилися бібліотеки. Адже згідно з цим документом у населених пунктах, де проживає 50 і більше мешканців, обов'язково має функціонувати стаціонарна книгозбірня.

Головний бібліотекар НПБ Н.Гудимова проаналізувала найважливішу проблему бібліотечної справи – комплектування фондів публічних бібліотек.

Про сучасні підходи й напрями обслуговування читачів у них йшлося у доповідях та виступах теоретиків і практиків бібліотечної справи. Так, зав. ДБВ НБУВ к.і.н. Т.Добко розповіла про діяльність бібліотек України, спрямовану на піднесення духовного розвитку та національної самосвідомості народу, зокрема про роль у цьому процесі художньої літератури й видань з питань мистецтва. Доповідачка поділилася досвідом довідково-бібліографічного обслуговування читачів у НБУВ, підкреслила важливість використання в ньому новітніх комп'ютерних технологій.

Зацікавили учасників конференції виступи колег з близького й далекого зарубіжжя. Л.Заїмова висвітлила діяльність бібліотеки ім. Лесі Українки Кишинєва – центру української культури в Молдові. О.Ліндемман поділився досвідом автоматизації ЦБС «Любліно» (Москва).

Про нові тенденції розвитку в бібліотечній справі США доповіла консуль-

* У семінарах, що відбулися в рамках даного проєкту, від України брали участь у Великій Британії В.Пашкова (УБА) і Л.Ковальчук (ЦМБ ім. Лесі Українки), у Румунії та Угорщині – В.Бабич (Київський державний університет культури і мистецтв).

тант Дослідницької служби Конгресу США у Верховній Раді України Дана Ашер. У теперішніх умовах бібліотекарі не просто повинні надавати читачам інформацію. Щоб бібліотеки мали майбутнє, їх працівники повинні мати знання з менеджменту, адміністрування, організації людських ресурсів, фінансової діяльності, бути комп'ютерно та інформаційно грамотними, займатися фандрайзингом, враховувати сьгоднішні та завтрашні потреби в інформації, можливості своїх конкурентів у їх задоволенні. Бібліотекарі мають доводити до відома громадськості, законодавців, які послуги надають бібліотеки.

У доповіді «Гете-Інститут і його бібліотеки: з досвіду роботи в регіоні Центральної і Східної Європи та СНД з екскурсом у публічну бібліотечну справу Німеччини» завбібліотекою Гете-Інституту в Києві п. Евелін Мехтольд було розкрито функції та структуру Гете-Інституту – діючої в усьому світі організації, яка сприяє розповсюдженню німецької мови та культури.

Згідно з програмою конференції, відбулися засідання круглих столів, зокрема: «Автоматизація публічних бібліотек» (ведуча С.Санжак), «Безперервна бібліотечна освіта» (к.і.н. В.Бабич, к.пед.н. В.Скнар), проведено семінар «Пошук додаткових джерел фінансування діяльності бібліотек» (к.пед.н. В.Пашкова).

Учасники конференції ознайомилися з резолюцією, прийнятою в м.Денбері (Велика Британія) у травні 1997 р. згідно з проектом «Розвиток публічних бібліотек». Її положення спрямовані на подальше вдосконалення діяльності публічних бібліотек у країнах Центральної та Східної Європи, підвищення ролі в інформатизації суспільства.

До конференції УБА ЦМБ ім. Лесі Українки та ІПК ПК підготовлено й випущено збірник наукових статей «Публічні бібліотеки: сучасність і майбутнє» (К., 1997. – 191 с.), в якому висвітлено історію становлення та розвитку публічних бібліотек, всебічно розкрито їх діяльність на сучасному етапі та накреслено пріоритетні напрями на майбутнє.

Василь Бабич,
к.і.н., проф. КДУКМ

Артемій Ведель

У жовтні 1997 р. Україна відзначала 230-річчя від дня народження визначного українського композитора Артемія Веделя, який прославився своїми хорowymi концертами, краса та мелодійність котрих пов'язана з народною піснею. Він пройшов тяжкий шлях життєвих випробувань. 1799 р. царський уряд звинуватив його в політичній неблагонадійності. Композитора було заарештовано та засаджено в божевільню.

На жаль, спадщина Веделя досі малодосліджена. Більшість його творів не опубліковано. Пошуки науковців в архівах Росії можуть привести до відкриття нових перлин, оскільки музику композитора було заборонено виконувати в церквах та видавати.

Висвітленню особистості митця, оригінальності та самобутності його таланту сприяли наукова конференція «Пошта Артема Веделя в історико-культурному контексті століть» та виставка документів і матеріалів з фондів НБУВ, що відбулася в Національному університеті «Києво-Могилянська академія» (28–30 жовтня 1997 р.).

Серед найцікавіших документів, пов'язаних з творчою спадщиною композитора та виконанням його творів, виділимо партитуру-автограф 12 хорových концертів та 6 богослужбових пісень (дати на окремих концертах 1796 та 1798 рр.). Автограф зберігається в колекції рукописів Київської духовної академії (КДА) (шифр Д.А. П.326) і має такий бібліографічний опис, зроблений М.Петровим: «Музыкальные пьесы, соч. А.А.Веделя, переписанные его собственной рукой в 1796 году...»¹

Половина концертів з цього автографа ніколи не друкувались і фактично невідомі в світі. Укладена угода НБУВ з канадським хорovým товариством Альберті щодо спільного видання текстів 12 духовних концертів і Літургії св. Іоанна Златоуста з автографа А.Веделя та його публікація, нарешті, відкриє людству цю перлину української музичної культури.

Усупереч забороні церкви на вико-

нання творів Веделя у XIX ст. його творчість не втрачала популярності. Про це свідчать рукописні списки партитур та поголосників композитора, що зберігаються серед документів колекції КДА у фондах НБУВ. На рукописній копії партитури Веделя «Боже прийдеша язичи» (Ее 1775 п. №2) знаходимо позначки знаменитого виконавця його творів диригента Олександра Кошиця та його автограф: «Регент академічного хору О.К. 09.10 1898 р.» (з 1898 по 1901 р. регент хору КДА). Соліст хору Іван Шумов пише: «У душі і пам'яті назавше осталися твори Веделя, виконання яких тільки під Вашим диригуванням розкрило всю красу і великість цих речей в церковній музиці, як для тих, що слухали, так і для нас, виконавців»².

Серед видатних інтерпретаторів-виконавців творів Веделя – відомий композитор і диригент української діаспори Андрій Гнатишин (1906–1995), котрий працював з українськими хорами в Австрії. Він видав платівки з записами українських релігійних пісень, зокрема творів Веделя у виконанні хору Української Греко-Католицької церкви св. Варвари у Відні, керівником якого Гнатишин був до останніх днів. Під час відвідин музичного відділу НБУВ у жовтні 1994 р. диригент подарував платівки бібліотеці. Записи творів Веделя у виконанні хору під керівництвом А.Гнатишина стали окрасою виставки, присвяченої ювілею А.Веделя.

Валерія Шульгіна,
к. пед. н., проф., завсектором
нотних Видань НБУВ

«Історія України за ... рік»

На початку грудня 1997 р. в Державній історичній бібліотеці України відбувся круглий стіл з презентацією 26-го випуску бібліографічного покажчика «Історія України» (за 1993 р.). Присутні ознайомилися з книжковими виставками «Видання ДІБ України»

¹ Описание рукописей церковно-археологического музея при Киевской духовной академии / Сост. Н.Петров. Вып. 2. - К., 1877. - С. 348.

² Олександр Кошиць. Спогади. - К.: Рада, 1995. - С.221.